

Miroslav Pelikan

GALERISTI

I DRUGI IZ KRATKE ULICE

GALERISTI I DRUGI IZ KRATKE ULICE

Gornjogradska Kratka ulica obilovala je mnogim galerijama, luksuznim za najbolje kupce te nešto običnijih za nadirući srednji stalež.

Posebno se isticala Plava galerija na dva kata u vlasništvu galeriste Pihlera, otmjenog gospodina u godinama. Pihler je bio poznati i priznati esteta, njegova je galerijska ponuda sadržavala najkvalitetnije umjetničke izričaje, kako iz proteklih desetljeća tako i ona recentna. No, nećemo se baviti Pihlerom ni Plavom galerijom, više nas zanima galerija s druge strane ulice, nekako gotovo nasuprot Pihleru, galerija Oblak, koju je decenijima uspješno vodio Marino Oblak. Za Oblaka je bilo karakteristično uglavnom jedno, u svojoj je ponudi, dakle uvijek je imao poneku sliku o kojoj se mnogo u medijima ali i među običnim pukom često govorilo ili pisalo. Ili je to bila slika koja je pripadala nekom nesklonom zakonu ili je bila riječ o iznenadnom otkriću poznatog umjetnika.

Oblak je iznimno vješto prodavao takve umjetnine, dodajući cijeni aktualnu popularnost, no njegovim kupcima to nije smetalo, dapače, bili su spremni platiti bilo koju izrečenu cijenu jer ta se slika sjajno uklapala u priču o njihovoj obitelji, u priču o njihovom statusu.

Tako je Oblak uz obilje interesa prodao Ivanu Tangiju, tvorničaru, kobnu, dvostruku sliku slikara Bulića, gore, vidljiva Mrtva priroda, a dolje, ispod, nevidljivi Dječak s gitarom. Tangija nisu niti zanimala niti smetale legende o toj slici, on ju je smjestio u ljetnikovac na obali. Pa ni onda kada je ljetnikovac u potpunosti izgorio, a slika, zanimljivo, uopće nije nađena, samo je odmahnuo rukom, osiguranje je sve i onako pokrilo a ta ga slika nikako nije zanimala, on ju je kupio samo zato jer je s njom bio u središtu društvenih zbivanja, u središtu

interesa grada.

Oblak je imao sina Tomasa koji je doista iznimno rijetko zalazio u galeriju a općenito se smatralo kako će ipak jednoga dana Tomas preuzeti posao od oca. Tomasa je više interesirala fizika. Završio je studij i mislio se posvetiti znanosti. Otac mu je omogućio nastavak školovanja u prestižnom Institutu fizike u Parizu, no nakon nekog vremena, Tomas se vratio u domovinu, potpuno drugačiji, iscrpljen, bolestan.

Grad je svašta pričao, alkohol, kocka, skupe kurtizane, pa i droga, od prave škole ništa, samo provodi, beskonačni provodi mlađeg Oblaka dok sve Oblak stariji uredno financira, bez pardona.

Tomas Oblak polako se i tegobno oporavljao, najprije skriven od očiju javnosti u planinskom sanatoriju, pod brižnom paskom majke Lucije i liječnika.

Tomas se mora oporaviti, stalno je ponavljala gospođa Lucija.

Sredinom svibnja Tomas je, i dalje blijed i suh, prvi put viđen kako šeće s majkom u središnjem gradskom parku. Građani su ih potajice promatrali, pri susretu ih srdačno pozdravljali.

Tomas je opet počeo zalaziti u galeriju Oblak, povremeno komunicirajući s kupcima.

Moglo bi se i reći, prodaja je na neki svoj nepoznati tajanstveni način snažno privukla Tomasa k sebi, zapravo, potencijalni kupci sve su ga više tražili ili radi savjeta ili radi donošenja konačne odluke u izboru, njegove preporuke sve su se više cijenile, mnogi su se odlučivali za pojedinu sliku ili autora samo na temelju njegovih riječi.

Čak je i Pihler osjetio pojačanu aktivnost galerije Oblak. Sada je bilo posve jasno, galerija Oblak je broj jedan a Pihlerova Plava galerija ipak broj dva.

No Pihler se nije ljutio, ima i on svoga nasljednika, kćer Mariju, izučena je, priprema doktorat o Buliću, on se nema čega bojati.

Oblakov sin nije ništa spram njegove Marije, odlučno je sam sebi tvrdio.

No, doista, sudbina zna biti i jednostavno okrutna. Marija se zagledala u nekoliko godina starijeg Tomasa a niti Tomas Oblak nije bio ravnodušan prema njoj, unatoč rivalstvu obitelji.

Isprva su se potajno sastajali, mada su praktično svi znali što se događa ali kao da nitko ništa ne zna i nije upućen u niti jednu tajnu Kratke ulice.

Uskoro, za koji mjesec, svi su ih mogli vidjeti zagrljene, priljubljene. Bili su sretni i zaljubljeni.

Pihler se prvi obratio Oblaku.

-Što ćemo sada?

-Ništa, dragi moj, ništa, odgovori mu Oblak-Što je suđeno, to će se i dogoditi.

Tako je i bilo. Reklo bi se, iznimno brzo, šaputale se žene rukama pokrivenih lica, Marija Pihler i Tomas Oblak vjenčali su se. Vjenčanje je bilo dostojno kraljevske obitelji, komentirali su mediji.

Mladi se par smjestio u vili Oblakovih uz svakodnevne posjete Pihlerovih. Pred svima, bez ustezanja izmjenjivali su nježnosti i ne može se reći da su obitelji bile nezadovoljne.

Nekako su svi najradije pričali o nasljedniku ili nasljednici, osobi koja će ujediniti obje galerije, oba bogatstva i sve različito stopiti u jedno.

No vrijeme je neumitno teklo a dijete se nije ni nagovješćivalo.

Marija i Tomas kao da su sve rjeđe mogli vidjeti zajedno, neki su čak polušaptom govorili kako mladi par zapravo više ne živi zajedno, tek ih formalna obaveza veže.

Mi znamo da je Marija prigovarala Tomasu na zapadanju u misticizam a on njoj da ona nije ni približno onakva kakvu je upoznao.

Nekako s početkom zime, u gradu se pojavila tamnoputa Leni Z. i zakucala na vrata galerije Oblak.

Tomas ju je razdragano pozdravio, to je njegova stara prijateljica iz Pariza. Marija ju je hladno odmjerila uz suzdržani pozdrav.

Te je večeri u čast gošće iz Pariza, Tomas priredio u galeriji svečanu, bogatu večeru. Kako je večera odmicala, Tomas je zagrijan alkoholom

ispričao koliko su gosti trebali znati o njegovoj filozofiji sila. Tvrdio je da po fizikalnim zakonima, svako učinjeno djelo, svaka slika u sebi sadrži golemu količinu negativne energije koju je proizveo autor, stvaralac, mučeći se u radu. Zato svaka slika mora brzo putovati i mijenjati odredišta, od atelijera, preko galerija, kroz razne kuće, kako bi u tom vremenu rasula svoju zloćudnu energiju i napokon se negdje, prazna i sretna smirila.

Isprva su se gosti potihom smijuckali da bi zatim alkohol učinio svoje, jednostavno je izbrisao kočnice i Tomasa učinio ruglom i budalom. On je na to bijesno ustao, zgrabio za ruku Leni Z. i s njom nestao u mraku Kratke ulice.

Marija ih je samo gledala, čudeći se svom budalastom suprugu i nastavila pričati sa uzvanicima na večeri kao da se ništa nije dogodilo. Već idućeg dana Oblak i Pihler su saznali kako je Tomas s Leni Z. otišao u inozemstvo, po svemu sudeći prema Francuskoj.

No, nakon nekoliko dana Tomas se, posve miran, vratio i prionuo poslu u galeriji. Marija mu nije uputila niti jedno pitanje a niti je on bilo što spominjao.

Iduće godine Marija je na opće čuđenje počela pobolijevati da bi je na žalost gotovo cijeli grad za nekoliko mjeseci ispratio na posljednjem ispraćaju.

Koliko se zna i policija je delikatno istraživala naglu Marijinu smrt. Ubrzo je i Pihler otišao za svojom kćeri, ne oporavivši se nikada od smrti kćeri.

Oblak se sa suprugom povukao u sanatorij i sve prepustio sinu, dakle i jednu i drugu galeriju, obje vile.

Ako već nije dijete, Tomas je stopio u jedno sve te različitosti.

Tomas se nije mnogo dvoumio oko svoje budućnosti, za kratko je vrijeme rasprodao kompletno nasljedstvo i požurio na prvi vlak za Pariz, gdje ga je nestrpljivo očekivala Leni Z.

Ona me najbolje razumije, mrmljao je sebi u bradu Tomas dok se vozio prema gradu svoga života.

GALERISTI I DRUGI IZ KRATKE ULICE II

Tomas je napokon, umoran, izgrižen putovanjem, no sretan, doputovao u Pariz. Čim je izašao iz vagona, požurio je, no onda se predomislio i mahnito potrčao u zagrljaj tamnopute Leni.

Ta ga je žena zagasite kože i vrlo tamnih očiju, jednostavno užasno uzbuđivala, drhtao je od njezinih dodira. Kada je ležao polu omamljen pored njezinog znojnog tijela u njemu bi se budila nečovječna snaga, osjećao je kako netko nepoznat grli njegovu Leni Z. u potkrovlju, u Ulici princa Alberta, izvirući iz njegova skrhanog tijela i utječe u ženin krvotok, uvlači se ispod satenske kože i uranja u njezino vibrirajuće, uzdrhtalo tijelo.

Okruženi diskretnim plamičcima svijeća, prepletenih, umornih, no sretnih tijela, dočekivali bi tmurnu parišku zoru.

Tomas je znao da s novcem od prodanog nasljedstva, njih dvoje, mogu živjeti mirno i opušteno do kraja života, mogu se preseliti u otmjeniji kvart, u finiji stan, mogu imati poslugu, sve im to Tomasova ostavština omogućuje.

Leni nije bila oduševljena preseljenjem, Godinama je stanovala u ovom tavanskom stanu, tu je bilo njezine pribježište, tu je i prvi put vodila ljubav s Tomasom.

Tijekom godina pretvorila ga je svojim trudom u toplo ljubavno gnijezdo.

Izdržala je i onu godinu dana kada se Tomas vratio u domovinu i oženio se s onom nesretnicom Marijom Pihler. Međutim, ta lažna idila potrajala je nešto duže no što su ona i Tomas izračunali.

Nije više mogla otpjeti Tomasovo izbivanje, morala ga je jednostavno vidjeti, dodirnuti, bez obzira što bi se moglo dogoditi. Tomas je cijeli susret sjajno inscenirao, no na žalost, alkohol ga je

prevario i možda je posve krivo procijenio značaj prisustva Leni Z. i on se iskreno, pred svima, otvorio i otkrio, pokušavajući objasniti gostima na večeri tajnu zloćudnih sila, sila koje putuju, sila koje valja izbjeći.

Leni se do u detalje sjećala njihovog iznenadnog povratka u Pariz i njezine teške muke da uvjeri Tomasa kako se mora vratiti u domovinu i završiti započeti posao.

Uvjerila ga je, jedva i on se nevoljko vratio i srećom po njih, Marija je ubrzo umrla a zatim i njezin otac i ništa više nije stajalo na putu Tomasu da bude proglašen jedinim legalnim nasljednikom.

Ne može se ne primijetiti kako iznenadna Marijina smrt nije začudila, pa i prenerazila Leni Z.

Smrt nije bila u planu. U planu je bilo da Tomas ostavi Mariju ili da je u najgorem slučaju, samo na neko vrijeme spremi u udaljeni planinski sanatorij.

Marijina smrt otvorila je nevjerojatnu lepezu nasljednih mogućnosti, Tomas je dobio svu imovinu a Leni je dobila, opet, Tomasa.

Tomas je inzistirao da se presele u finiji kvart, u otmjeniji stan s poslugom, a Leni se ustrajno odupirala sve dok nije popustila i zajedno se s Tomasom smjestila u velikom stanu na prvom katu u Aveniji prinčeva.

U Tomasu se i dalje budio onaj čudesni mužjak, uznemiren mirisima njezinog tijela, ulovljen u zamku čarobnih moći tamnopute žene.

Par je uživao u svakoj zajedničkoj minuti, u svakom dodiru, u pogledu, u snu.

U utorak ujutro poštar je donio poveći omot , poslan iz domovine.

Tomas je nestrpljivo razderao papir i zgranut ugledao Bulićevu Mrtvu prirodu uz Dječaka s gitarom, ispod, u skrivenim, premazanim slojevima.

Na omotu nije postojala adresa pošiljatelja, samo Tomasova nova adresa u Parizu.

Tomas nije mogao obuzdati divlje lupanje srce, širom razrogačenih

očiju buljio je u Bulićevu kobnu sliku, dobro se prisjećajući svih priča o smrtonosnom djelovanju ove dvostruke slike.

No, zato je znao samo jedno, ove se slike mora hitno riješiti kako ga ne bi obavili smrtonosni pipci.

Nema nikakve svrhe da sliku ponudi nekoj galeriji, tko je ovdje čuo za Bulića.

Baciti će je u rijeku što dijeli grad na dva dijela pod okriljem noći i tako je se, vjerojatno zauvijek riješiti i otkloniti opasnost.

Već te večeri, Tomas je sam pošao sa slikom pod pazuhom prema ograđenoj obali rijeke. Oprezno je koračao prema rubu, netremice promatrajući vodu kako klizi plitkim koritom, misleći, ovo bi ipak trebalo biti dovoljno da Bulića odnese daleko, što dalje.

Stao je na samom rubu, zamahnuo i osjetio užasnu bol na zatiljku, zacrnilo mu se pred očima, no prije reza boli nije čuo pad slike, pljusak vode, znao je uranjajući u bol, slika je ostala na obali.

Kada se Tomas nije vratio do ponoći, Leni Z. je alarmirala policiju i već iduće jutro pronađeno je beživotno tijelo traženoga na obali rijeke. Tomas je bio opljačkan do gole kože, ležao je posve nag i mrtav pod jutarnjim suncem.

Leni se vratila u otmjeni stan u panici. Prekopala je cijeli stan, sve ormare, ladice, stolove, ne bi li pronašla nešto novca ali uzalud.

Nigdje ništa, osim dokumenta o iznajmljivanju ovoga stana i namještaja. Stan je bio iznajmljen do početka idućeg tjedna.

No, nešto prije toga roka Leni je kriomice napustila stan u Aveniji prinčeva, niti ne sluteći kako je požudno promatraju tamne oči iz polutame dok je prolazila užurbano ograđenom obalom rijeke, slijedeći njezin gipki hod afričke antilope.

GALERISTI I DRUGI IZ KRATKE ULICE III

Emil Simonetti, novinar, davno je čuo, istina u fragmentima najprije, neobične detalje o strmoglavoj sudbini dvije najviđenije obitelji galerista iz Kratke ulice, Pihlera i Oblaka.

Dva je puta po nalogu urednika objavio kraće članke, prvi o iznenadnoj smrti Marije Oblak, rođene Pihler, supruge Tomasa Oblaka, bez mnogo detalja, više se je koncentrirao na zapanjene geste građana i drugi puta, kada je samo prenio vijest o nasilnoj smrti Tomasa Oblaka u Parizu, koja je, evo do danas, ostala posve nerazjašnjena.

Danas se Emil ne slučajno prisjetio priče o neočekivanom dolasku tamnopute žene Leni Z., po svemu sudeći, žena je morala biti blisko povezana s pokojnim Tomasom.

Jučer popodne, Emila je pozvao glavni urednik Ružić i kratko mu rekao.

-Vi znate, uostalom kao i ja, naklada se smanjuje a prodaja je sve jadnija. Dajte, iskopajte nešto o tim nesretnim galeristima. Pokrenite se malo ako mislite napredovati. Okanite se poezije. Budite više i češće novinar a manje i rjeđe pjesnik. Očekujem tekstove za nekoliko dana. Hitro.

Jučerašnje, gotovo cijelo poslijepodne Emil je proveo u Dokumentaciji, čeprkajući, kako je sam nazivao svoja istraživanja, listajući, bilježeći.

Manje više, nikakve tajne, osim podataka da nije utvrđeno gdje je i kada nestao novac od nasljedstva, mada su u tisku bile zamijećene izjave francuske policije, kako se svaki novac može izgubiti u jednoj noći u bilo kojoj pariškoj kockarnici.

Emil Simonetti dobro se sjećao sahrane Marina i Lucije Oblak. Je li

prvo Oblak ubio ženu pa onda sebe ili je oboje istodobno dignulo ruku na sebe, nakon saznanja o tragičnoj Tomasovoj sudbini?

Zapravo, Emil je bio svjestan, kako neće imati pravih sugovornika. Posluga Oblakovih je lokalnoj policiji dala iznimno nekorisne iskaze. Oni, jednostavno ne znaju ništa, a uostalom otac i majka Oblak umrli su u udaljenom planinskom sanatoriju od vatrenog oružja, malog ali učinkovitog kalibra.

Pa ni liječnici ni medicinsko osoblje iz sanatorija nisu rekli ništa što bi na bilo koji način navodilo na određeni trag. Supružnici Oblak uvijek su se držali vrlo otmjeno, odmjereno, gotovo nečujni, nosili su svoju tugu duboko u sebi, tko bi pomislio da će ih zadesiti takav užasni kraj. Idućeg jutra, Emil je bez najave, žustro pokucao na Ružićeva vrata i bez ustezanja izrekao nekoliko pripremljenih riječi u jednom dahu.

-Dobro jutro glavni uredniče. Mogu li u Pariz?

Ružić je polako podigao svoju glavu i suho mu uzvratio.

-Znam. Sve vas navlači da prekopate malo Pariz. Idite, ali se ne vraćajte bez cjelovite priče. Hitro.

Emil je izjurio, veseo ali i zbunjen. Nema pojma o francuskom, usto nikada nije bio u Parizu, no zna, rezultat iz Francuske pogurati će ga nagore na hijerarhijskoj novinarskoj ljestvici.

No, Pariz mu je jako malo ponudio. Francuski policajci posvetili su mu nekoliko trenutaka, pokazali su mu prazni tavanski stan te onaj otmjeni u Aveniji prinčeva, gdje su Tomas i Leni proveli svoje zadnje zajedničke dane.

Na kraju su mu pokazali i mjesto na obali rijeke koja nesmiljeno presijeca grad na dva dijela, gdje je nađeno beživotno, golo tijelo Tomasa Oblaka.

Na upit što je s Leni, brkati policajac mu je nekako nezainteresirano rekao.

-Nestala.

-Nestala?

-Potpuno, nestala potpuno, završi svoju izjavu francuski policajac.

-Postoji li bilo kakav trag?

-Ništa, jedva odgovori brkati i odšeta se prema Prefekturi.

Emil je dugo ostao na mjestu zločina, gledao ga je, mjerio, nekako ga je htio istinski doživjeti, zapravo, zamišljao je kako je on Tomas te večeri. No, ništa mu nije sijevnulo, mozak je spavao a i oči su jedva gledale kroz polutamu.

Svakako je dosta za danas, idem u hotel, valja napisati prvi izvještaj i ujutro se javiti Ružiću, zlovoljno je prevrtao misli u svojoj glavi pomalo razočarani Emil.

Snažno zakorači i u idućem se koraku sudari s crncem koji se jednostavno odbije od Emila.

Emil je jasno čuo reski zvuk udaranja sječiva zakrivljenog noža kako poskakuje po kamenu.

Crnac ga je začuđeno gledao da bi u idućem trenu vješto poskočio i odjurio u tamu koja je sasvim nalegla na rijeku i njezine obale.

Emil je i sam bio zbunjen. Osvrnuo se nekoliko puta. Koliko je mogao razabrati, nigdje nikoga.

Ipak začuje glas, netko mu je govorio na francuskom. Okrene se prema glasu, zastane i uoči povijenu figuru tamnoputog čovjeka kako izranja iz mraka i staje ispred njega.

-Ne razumijete, može engleski.

-Da naravno, pomalo uplašeno oglasi se Emil.

-Spasio si mi život nepoznati druže.

-Ja?

-Da, spriječio si Hasana, on bi me ovako slabog, brzo i lako dokrajčio.

-Tko je Hasan?, upita Emil poslije kraće šutnje, pažljivo promatrajući lice sugovornika.

-Hm, tko je Hasan? Nekada je radio za mene, ovdje na obali a kada me je bolest oborila on želi preuzeti moje mjesto.

-A tko ste vi?

-Ja sam Zia, vladar ove strane rijeke. Pogledaj i lijevo i desno, cijela obala je moja i moje družine.

-A gdje je družina?, zainteresirao se Emil.

-Hm, hm, družina se polako raštrkala, čekaju, oni samo čekaju da poližu moju krv s Hasanovog noža a onda će s njim dalje u nove poslove. No, ja sam tvoj dužnik a Zia uvijek vraća sve dugove.

-U redu je Zia, drago mi je što sam bio tu.

-A što ti tražiš ovdje, na obali, u mraku?

-Novinar sam, zovem se Emil Simonetti, istražujem smrt jednog čovjeka, Tomasa Oblaka.

-Nikada čuo, zdvojno će Zia.

-Ovdje je ubijen, prije nekoliko mjeseci.

-Ovdje? Prije nekoliko mjeseci?, sumnjičavo je Zia počeo pogledavati u Emila.

-Da, baš ovdje, našli su ga mrtvog i golog.

-Ne znam, ne znam ništa o tome. No, pođi sa mnom. Moram ti se nekako odužiti.

Emil je samo na trenutak pomislio, oduprijeti se opasnom pozivu no Zia ga čvrsto primi ispod ruke i povuče.

-Pođimo novinaru.

Emil je gotovo u stopu pratio Ziu, probijajući se kroz gusto napučene ulice, prolaze, ne gubeći korak. Odmah je uočio kako neki prijateljski pozdravljaju Ziu dok se drugi odmiču i uklanjaju iz njegova vidokruga.

Usko je zadihani Emil sjedio nasuprot tamnopotog u njegovom skloništu i pio kavu. Za čudo, nije osjećao strah. Suterenski volumen bio je ispunjen raznolikim stvarima, komadi namještaja, odjeća, nakit, umjetnine, lusteri, oružje, po svemu vrlo pogibeljno.

-Ako ti se što sviđi, slobodno uzmi, kaže Emilu Zia.

-Ne, ne, samo gledam.

-Samo ti izaberi, ne ustručavaj se.

-Dobro, može jedna slika?

-Da, naravno, samo biraj.

Emil je površno razgledao slike, bilo je doista svakakvih, od nekakvih

dječjih crteža do ulja jaka mirisa s motivima prošlih stoljeća.

-Jesi li što našao?

-Evo, evo, užurbano će Emil jer mu se ništa nije sviđalo.

Pored komode ugleda još jednu skupinu naslonjenih slika. Razgleda ih polako a onda mu srce ubrzano počne lupati, u rukama koje su vidno drhtale, držao je mitsku Bulićevu Mrtvu prirodu, sliku od dva lica, sa skrivenim Dječakom s gitarom između slojeva boje.

-Može ova?

Zia se okrene, hladno, no s vidljivo bolnim pogledom.

-Kako ne bi moglo, mada si mogao i bolje izabrati, puno bolje, jedva završi.

-Što je?

-Bolest me izjeda, nešto me jede iznutra i užasno boli, ali proći će, proći će.

-Odakle je ova slika,? nastavi Emil kao da se ništa nije dogodilo.

-Da vidim, hropćući će Zia.-Hm, mislim da je nju iz rijeke pokupio netko od mojih, Hasan, Hasan sigurno. No, to nema veze, uzmi je, zaslužio si je.

-Čuj Zia, hvala, ali još me nešto zanima. Jesi li ikada vidio, možda ovdje na obali, djevojku iznimne ljepote, zagasite boje kože?

Zia se zavalila u naslonjač s bolnom grimasom.

-Hm, ti misliš na Leni, na afričku gazelu, ti misliš sigurno na Leni.

-Da, da, mislim na Leni Z. Ona je živjela s Tomasom Oblakom zbog čije sam smrti i došao u Pariz.

-Ne znam s kim je živjela prije, no znam da sam je nekoliko dana i noći pratio, kriomice naravno, na obali rijeke sve dok je iznemoglu nisam doveo, evo ovdje, u moje sklonište.

-I što je bilo s njom?

-Hodala je kao gazela a ljubila kao tigrica. Takvu je žar budila u meni, bio sam netko drugi, bio sam Zia iz vremena preuzimanja vlasti na obali rijeke.

-A ona?

-A ona? Jednoga je dana nestala netragom. Moji su je ljudi tražili ali bezuspješno. Tražili su je po cijelom Parizu i u nadzemlju i u podzemlju, danima, mjesecima, sve dok nisam obolio.

-Kada se pojavila bolest Zia?

-Hm, reći ću ti iskreno jer znam da umirući čovjek nema potrebe lagati, moja je bolest počela, mada i sada dok izgovaram ove riječi, ne vjerujem u njih no bol je najtvrdi svjedok jer bol je počela kada se Leni pojavila u mom životu. Vjeruj mi, trpio sam sve jaču bol samo zbog nje. Ona, Leni, ona je uklanjala moju bol., ozdravljala me je, s njom sam bio čovjek. Ah, sada me ostavi. Zbogom novinaru, pozdravlja te Zia.

Ostavio sam umirućeg čovjeka u sigurnosti skloništa, držao grozničavo sliku pod rukom i hodao polako prema hotelu razmišljajući o doživljenom.

Očevidno je, Hasan želi ubiti Ziu, prije par mjeseci ubio je Tomasa Oblaka i domogao se slike te je poklonio vođi, donoseći mu istodobno dar i prokletstvo bolesti.

U međuvremenu je Zia na obali pronašao iscrpljenu Leni i pružio joj utočište. Ona mu je uzvraćala svim svojim moćima sve dok se nije oporavila i onda misteriozno nestala.

Što ću sa slikom?, panično je razmišljao Emil. Ona nosi iskonsku klicu zla, klice kobi u svakom zrncu boje.

Mora stati i odmoriti se. Sjedne na prvu klupu i zagleda se u smrtonosnu sliku, isprva nježno a onda i grubim trzajima odvoji platno od drvenog okvira, sliku zarola, rastavi i okvir te drva ugura u rolu slike.

Krene nesigurno dalje, brzo, brže.

Ubrzo je uočio otvorenu vatru, pored mjesta gdje se okupljaju bukinisti.

Približi se vatri i šutljivim ljudima oko plamena.

-Mogu li?

Oni samo klimnu glavom i Emil oprezno spusti rolu u vatru. Plamen

zacvrči i za nekoliko dugih trenutaka proguta Bulićevu Mrtvu prirodu. Emil je ozaren promatrao proždirući plamen pa stoga nije zamijetio dva para upitnih očiju kako ga promatraju iz neposredne blizine ali izvan odsjaja kruga vatre.

Žena sjajnih očiju zagasite boje kože stajala je pored crnca i tiho mu nešto govorila.

Da je mogao sretni Emil bi čuo.

-Ne, Hasane ne.

Kada je napokon Emil predao cijelu storiju o događajima u Parizu, Ružić mu je nakon čitanja razdraženo uzviknuo.

-Pa što je vama Simonetti? Ja vas nisam poslao Pariz da izmišljate priče, ja sam vas poslao po činjenice.

-Ali, glavni uredniče...-

-Dosta, napišite, dva, tri članka o Parizu, onako o gradu s karakterom, fotografije vjerojatno imate, nekako opravdajte svoje putovanje. Na promaknuće zaboravite. Hitro.

GALERISTI I DRUGI IZ KRATKE ULICE IV

Doista, nakon niza teških godina, kada je već ozbiljno Emil razmišljao da se napusti novinarstvo i ostavi iza sebe suludog glavnog urednika Ružića, koji je, napokon, bio smijenjen i poslan u mirovinu, novinar se domogao pozicije kolumniste, ponajprije zahvaljujući Tatjani S., odanoj prijateljici, čiji je otac u poznim godinama postao gradonačelnik.

Rotacija kadrova potpuno su izmijenili sliku redakcije ali i novina.. Gradski list se prometnuo u ozbiljno glasilo, prije svega okrenuto građanskom sloju i takvom načinu javnog i privatnog života.

U takvu se novu kompoziciju sasvim prikladno uklopio Erik Simonetti sa svojim odmjerenim kolumnama. Često su ga pozivali na pompozna otvaranja, svečane obljetnice, na različita okupljanja, naime, sve ono što bi bilo dobro, pristojno učinjeno, Emil bi spominjao u svojim čitanim kolumnama.

Emila su umarali takvi susreti, no Tatjana mu je uvijek govorila.

-To je tvoj posao. Ti jednostavno moraš biti viđen na tim mjestima i s tim ljudima.

Zapravo, to druženje s Tatjanom preraslo je na koncu u zajednički život, uz stalno opominjanje njezinog oca, gradonačelnika, kako takvo življenje valja ozakoniti, ako ne zbog njih dvoje, onda zbog drugih.

Emil je ponekad razmišljao i o formalnom braku, mada su on i Tatjana živjeli po svim regulama uobičajenog bračnog života i što bi sada mijenjali.

-A ako se pojavi dijete?, ljutio se gradonačelnik.

Eh, to bi bilo nešto sasvim drugo. Emil je sve češće promatrao sjedine i nekako se čudio tako brzom protoku vremena, pa još jučer je bio novinar početnik.

Vremenom je Emil s Tatjanom utonuo, polako ali nepovratno u plićinu zajedničkog života, no nimalo mu nije smetala baruština svakodnevice.

Nedavno su se preselili u veliki stan u Strmoj ulici, svatko je imao svoju radnu sobu, na suprotnim stranama stana kako ne bi ometali jedno drugo, dok se između njih nalazio prostrani dnevnik boravak s blagovaonicom te spavaća soba na južnoj strani.

Tatjana je predavala biologiju mora na Sveučilištu, često je putovala, a Emil je to ponekad jedva i zamjećivao uronjen u novinarske obveze, redovito okružen pratnjom klasične glazbe.

Zapravo, radne sobe su bile na suprotnim stranama stana zbog glazbe, naime, Tatjana je uvijek radila u potpunoj tišini.

Vremenom Emil se sve više zagledao, dječjački naivno i zaljubljivo, prema literaturi, pišući kratke priče o ljudima koje nije susreo a trebao je, o događajima koji su se dogodili a činili su se nestvarni.

Tako je opet iz mraka zaborava izronio niz misterioznih događaja vezanih za galeriste iz Kratke ulice i njihove tragične sudbine.

Emil ih je po sjećanju pažljivo zabilježio, te provjerio u arhivi tijekom događanja, unio potrebne ispravke i završio s uništenjem slike koju nije htio imenovati kao ni autora.

Nije bio zadovoljan učinjenim, zapis se doimao kao suhoparna ispovijed a koja zapravo u ovom životu nije neophodna.

U borbi sa nesigurnim sjećanjima na galeriste i kobne događaje iz Kratke ulice, nije, uistinu niti primijetio kako njegova Tatjana izbiva sve duže, kako se njezina putovanja zapravo uopće ne prekidaju već kontinuirano traju.

Ostao je ipak iznenađen kada mu je iznenada, dosta kasno te večeri pokucala na vrata radne sobe i uzbuđeno mu kazala.

-Trudna sam. Ne moraš se čuditi. Ozakonimo ovaj i ovakav život i budi otac djetetu, zauzvrat ćeš biti promaknut na poziciju glavnog urednika.

Emil je spustio glavu, gledao je u tepih i jedva čujno izgovorio.

-Da, u redu.

Već idućeg dana Gradski list je dobio novog glavnog urednika, iskusnog novinara, kolumnistu Emila Simonettija.

Za tjedan dana uslijedilo je i vjenčanje, Emila i Tatjane.

Što se tiče redakcije, život se Emilu nije u mnogome promijenio, on je doista izrastao, isklesao se u lik koji može biti glavni urednik, ali što se tiče privatnosti, formalni brak s Tatjanom potpuno ga je udaljio od nje.

No, niti ona nije posebno stremila k njemu. Sada je, svaki večer, redovito provodila u svojoj bešumnoj radnoj sobi dok je po danu bila na fakultetu.

Pri slučajnim susretima u velikom stanu izmijenili bi po nekoliko kurtoaznih rečenica i nastavljali svojim putem.

Negdje, pola godine iza vjenčanja, Tatjana je rodila djevojčicu. Na stanovito čuđenje, Emil je izabrao ime, Dora. Dora je ime njegove kćeri.

Rođenjem kćeri u veliki stan Simonettijevih vratio se mir ali i svjetlo. Dijete je raslo, srećom bilo je zdravo, s time da su se već mogli začuti tihi komentari kako je Emil više uživao od nekih drugih, u prvim glasovima Dore a da se ne govori o njegovom oduševljenju kada je Dora prohodala.

Često je Dora spavala u njegovoj radnoj sobi, u dubokom naslonjaču, uljuljkana u san lijepom glazbom. Tatjana se je i dalje bavila znanošću u posvemašnjoj tišini, udaljenu za cijelu svjetlosnu godinu od Emila ali i od Dore.

Njezina su putovanja opet učestala dok je Emil, sretan gledao kako Dora raste, mjereći svaki dan njezinu očaravajuću visinu, šetao s njom kroz poznati gradski park praćen radoznalim pogledima, borio se zajedno s Dorom protiv bolova što opsjedaju djecu, jednostavne ne opažajući kako je Tatjana posve nestala iz njihova života.

Negdje sredinom svibnja, nakon Dorinog petog rođendana, Emil je poslije ručka šetao s Dorom gradom, pa tako i ne slučajno ušao u

Kratku ulicu.

Iznova se Emil prisjetio tih davnih događanja i nekako zadovoljno uzdahnuo, dobro je što su ostali daleko iza nas, sva sreća.

No, tamo gdje je nekada bila galerija Oblak, Emil ugleda, čvrsto držeći za ruku Doru, ženski lik kako stoji na ulici i gleda prema zgradi.

Osjetio je neki fini ubod u svom tijelu, znao je, čim je ugledao ženinu figuru, on tu osobu poznaje, tako mu se čini bliskom i poznatom.

-Oprostite, oprostite gospođo.

Ona se okrene i Emil opazi mladoliko lice starije žene.

-Oprostite na moj nametljivosti. Čini mi se da vas poznajem.

Oprostite, ja sam Emil Simonetti, glavni urednik Gradskog lista.

Bez ikakve promjene na licu, ona pruži ruku.

-Leni, Leni Z. To vam ime sigurno ništa ne govori. Oprostite, slabije govorim vaš jezik.

-Leni Z.?, suha grla prozbori Emil.

-Mi se poznajemo?, nastavi ona, vidjeći Emilovu zbunjenost.

-Da, da, na neki način. Davno sam pisao o događajima vezanim za galeriste iz ove ulice. Evo, ovdje je bila galerija Oblak.

-Znam, tiho će ona. Iz ove je obitelji potekao Tomas.

-Da, suosjećajno će Emil, Tomas Oblak ubijen u Parizu, davno.

-Da, Tomasa su ubili u Parizu.

Izgovarajući tih nekoliko riječi Leni je netremice promatrala Emila.

-Kako je Zia?, iznenada će Emil.

-Svinja je umrla tko zna kada, držao me je poput roba sve dok mu nisam uspjela pobjeći.

Emil je zbunjeno gledao u Leni, vidjeći jedan trenutak mlado lice tamnopute žene zagasite boje kože, a odmah zatim, iscrpljeno lice starije žene koju su pritisnule godine i nevolje.

-Zbogom gospodine Simonetti. Recite mi samo, gdje je slika?

-Slika?

-Bulićeva Mrtva priroda s onom slikom ispod.

-Uništio sam je davno, onda kada sam bio u Parizu, nisam je dugo posjedovao, svega nekoliko sati, nakon što mi ju je poklonio umirući Zia.

-Napokon, izusti ona tužno, okrene se i ode niz ulicu.

Emil je gledao za njom misleći, treba li ovaj susret ubaciti u sjećanje u galeristima ili ne, sve dok ga Dora nije povukla za ruku i rekla odlučno.

-Idemo doma.

GALERISTI I DRUGI IZ KRATKE ULICE V

Emil se s Dorom vratio isprva ponešto zbunjen, nedovoljno utažene znatiželje, u veliki stan i tada, odjednom, shvatio jednostavnu istinu. Bitno je samo vrijeme, trajanje, vrijeme provedeno pored ili uz sliku. Naime, svatko, tko je na bilo koji način proveo određeno vrijeme u neposrednoj blizine Buličeve Mrtve prirode, bio je obilježen kobnom sudbinom. Koliko si vremena proveo uz to ulje, niti ne misleći na njega, toliko će te ona naštetiti, nauditi bilo kako, posredno ili neposredno, ona nikoga ne ostavlja po strani, nikoga ne zaboravlja, kod nje su svi jednaki, u potpunosti izjednačeni, važno je samo vrijeme, koliko te je okrhulo srebrnih zrnaca iz klepsidre.

No dobro, mislio je već pomalo umireni Emil, tek sam kratko vrijeme bio s njom i malo sam joj bio izložen, srećom.

Razgledao je iznova sve zapise, bilješke, sjećanja o događajima koji su opustošili dio Kratke ulice i bez mnogo ustezanja ili promišljanja, poderao ih, smrvio, pretvorio u ništa.

Emil je bio svjestan kako sve te događaje valja zaboraviti, prepustiti zaboravu, ukloniti iz povijesti vremena i na njih više nikada i ovako izbrisane i ne pomisliti.

On mora misliti jedino na Doru, a Kratka ulica mora potonuti u vječni zaborav.

Tatjana se iznenada vratila s putovanja, koje je po svemu sudeći i po njezinim reakcijama od prije trebalo mnogo duže potrajati.

Ustuknula je kada je začula nekoliko Dorinih ljupkih riječi na vratima stana u Strmoj ulici, no poslije kratkog pozdrava odjurila je u svoju gluhonijemu radnu sobu.

Iste večeri, Dora je dotrčala s lutkom u Emilovu radnu sobu.

-Vidiš, neće spavati, zavapila je Dora.

-U redu, da vidimo što možemo učiniti.

Dora je tvrdila da njezina lutka ne želi nikako zaspiti pa ni nakon svih njezinih molbi i preklinjanja. Dijete je izmučeno zaspalo tek pred jutro u udobnom zelenom naslonjaču.

Emila su te noći progonile misli, sjećanja na onaj trenutak kada je Bulića prepustio vatri i otklonio kob, no je li bilo na vrijeme?

Dora se budila nekoliko puta, plakala je. Emil ju je umirivao, držao u krilu sve dok iznova ne bi zaspala.

Tada je Emilu sinulo. Treba izbrisati svaki trag na galerije iz Kratke ulice. Valja uništiti svako sjećanje na galeriste.

Već sutra, započinje svoju posljednju bitku.

U idućim tjednima, isprva, svakih nekoliko dana a onda, redovito iz broja u broj, glavni je urednik započeo u utjecajnom Gradskom listu pravu hajku protiv stanja, izgleda, opće zapuštenosti i propadanja neuređene Kratke ulice.

Emil je pisao, grad mora disati, staru i nepotrebnu Kratku ulicu valja jednostavno srušiti sa zemljom i krenuti s novom, adekvatnom izgradnjom, bez obzira što je riječ o gornjogradskoj ulici jer grad u ovome trenutku nema sredstava s kojima bi restaurirao ruine, jednostavnije je okupiti investitore i izgraditi iznova novu ulicu. Svakodnevno je Emil obasipao svoje čitatelje, građanstvo s novim informacijama o suvišnom životu stare Kratke ulice, povremeno napominjući kako bi možda ipak bilo mudro vratiti najstariji naziv, Kamenita ulica.

I doista, uskoro su pokrenute akcije, najprije iz građanskih udruga, gradska vlast je napokon prihvatila inicijativu građana za sanaciju, kako se govorilo i pisalo, Kratke ulice, što je praktično značilo, rušenje postojećih i gradnju novih ekskluzivnih objekata.

Tatjanin otac, gradonačelnik, u trećem mandatu, cijeli je dan provodio na terenu, nadzirući rušenje a zatim i realizaciju planova izgradnje.

Za manje od tri mjeseca od stare Kratke ulice nije ostao ni kamen na kamenu. Ubrzo je žestokim ritmom krenula realizacija veličanstvenih

urbanističko arhitektonskih planova.

Emil je bio sretan. Napokon je i ta ulica potonula u zaborav, nestala je iz postojanja a izronila je Kamenita, sretno joj bilo, smiješio se Emil. Početkom jeseni, Dora se spremala za upis na fakultet, Emil je osjetio bolove koji su mu napadno sličili onima koje je opisao teško bolesni Zia.

Emil je bio spreman susresti anđela smrti, Doru je osigurao povećom ušteđevinom a tu je i djed koji je još uvijek politički aktivan dok je Tatjana putovala i dalje i tražila odgovore na neka svoja davna pitanja. Zima je Emila zatekla bespomoćnog, u onom istom udaljenom planinskom sanatoriju s finim i ljubaznim osobljem a on je cijelo vrijeme mislio na ubojito oružje malog ali učinkovitog kalibra.

Miroslav Pelikan